

DELAVSKA FRONTA

Uredništvo: Maribor, Koroška cesta 5. Uprava: Maribor, Koroška cesta 1. Naročnina: celoletno Din 36.—, mesečno Din 3.—. Oglasi po ceniku. — Izhaja vsako soboto zjutraj.

Krščansko strokovno gibanje — predstraža boja za novo gospodarstvo.

V krščansko-socialnem gibanju je od Kettelerja dalje vladalo mnenje, da more bodoča oblika gospodarstva odgovarjati le ideji sodelovanja med podjetniki-lastniki proizvodnih sredstev ter delavci in nameščenci pri upravi in vodstvu gospodarstva. Ta ideja je zopet posledica kršč. nazora o lastnini, kateremu je zasebna lastnina nedotakljiva, njena uporaba pa vezana na božje postave. Marksizem, ki je v svojem brezboštvu popolnoma zavrgel zasebno lastnino, o kateri ne veruje, da je potrebna kulturnemu človeku za njegovo življenje ter napredovanje, je postavil za cilj podržavljenje, to je stanje, ko je država pravna lastnica zemlje in vseh proizvodnih sredstev, kar se vzdržuje z diktatorskim režimom, katerega hrbtenica je marksistična stranka kot edino sredstvo političnega življenja v državi.

Leonova okrožnica »Rerum novarum« je nasproti marksizmu krepko poudarila krščansko gospodarsko načelo v izjavi, da mora slediti socializmu trda sužnost in da morata sodelovati oba činitelja proizvodnje, to je delo in kapital, ter da ne more biti drug brez drugega. Konkretnejše oblike papež Leon ni priporočil, ker je takrat bilo bolj važno povedati za avtoritativnega mesta okostenelim režimom, da ima delavstvo po božjem in človeškem pravu pravico, da se združuje v svojih strokovnih in ostalih organizacijah.

Krščanske strokovne organizacije so prav tedaj nastajale in se oblikovale nasproti marksističnim organizacijam. Zato in pa ker se je moralo delavstvo v tistih letih trdo boriti za svojo politično svobodo in demokracijo, je stopilo nekoliko v ozadje vprašanje gospodarske preureditve, na katero je bilo prav za prav nesmiselno misliti, ko še ni bilo urejenih strokovnih organizacij. Da pa je misel o gospodarski preureditvi v navedenem pravcu ves čas živela, dokazuje to, da je po svetovnem razsulu leta 1922 enotno krščansko strokovno gibanje na kongresu svoje internacionale v Innsbrucku vstavilo v gospodarski del svojega programa zahtevo, »naj v vsaki proizvodni panogi poljedelstva, industrije in obrti stvorijo strokovne organizacije z organizacijami podjetnikov paritetne delovne skupnosti, ki naj urejajo delovne pogoje, vodijo proizvodnjo in delijo dobiček med obe strani...«

Krščanske strokovne organizacije so se vsa leta od inšbruškega kongresa dalje borile za izvedbo delovnih skupnosti, ki jim pravijo romanski narodi (Francozi, Italijani, Španci itd.) korporacije. Toda naletavalo je povsod na gluha ušesa. Nihče zanje ni imel smisla. To je bil tudi vzrok, da so obupale male skupnice iz vrst krščanskega delavca — krščanski »katoliški« in »religiozni socialisti« imenovane — nad izvedbo delovnih skupnosti in se predale marksističnim utopijam. Največ sreče je imela taka skupnica pri nas, ker se je polastila vodstva organizacije, ki je na inšbruškem kongresu sopolpisala program internacionale po svojem zastopniku Avgustu Cviklju. Med tem, ko so drugod krščanski strokovničarji iskali pota za izvedbo sodelovanja delodajalcev in delojemalcev, se je pričelo pri nas frazariti o razrednem boju, enotni proletarski fronti itd.

Prav zaradi zadnjega vzroka je bila okrožnica »Quadragesimo anno« za naše razmere izdana že v zadnjem času, da je opozorila katoliško javnost, kje je resnica in kje zmeta. Kajti tudi izven delavskih vrst so bili tudi pri nas možje, ki jim nihče ne bi očital levičarstva, ki pa so trdili, da je razredni boj sprejemljiv. Pijeva okrožnica, ki je le dopolnilo Leonove, je pa pomenila za krščanske strokovničarje ostalih držav potrdilo njihovega programa, odobrila je njihovo prizadevanje kot pravilno.

Krščanski strokovničarji vemo, da to še ni vse, da ne zadostuje samo papirnata izjava za neko stvar, da je potrebno stvar tudi izvesti. Vemo, da je padlo doslej še zelo malo izjav, ki bi bile z nami solidarne v glavni točki. Upamo pa, da bodo počasi prišle tudi take izjave. Mi gremo naprej!

Voditelj Slovencev slov. izseljencem.

Za demokracijo proti komunizmu in fašizmu.

Govor dr. Korošca na radio-večeru, posvečenemu izseljencem.

Voditelj Slovencev in naš notranji minister g. dr. Korošec je imel v Belgradu v radio govor, namenjen našim izseljencem v prekomorskih državah. Po prisrčnem pozdravu, katerega je izrekel našim bratom in sestram v tujini v imenu domovine, je dr. Korošec v svojem govoru obrazložil glavne smernice, ki so vodilne za vso politiko sedanjega vlade. Prva ideja je iskreno prizadevanje, da državo uredimo tako, da se bodo prav vsi njeni državljani počutili v njej popolnoma enakopravni in zadovoljni, da bomo vsi to državo, ki je bila s tolikimi žrtvami ustvarjena, enako cenili in ljubili. — Drug naš veliki smoter je služiti ideji miru. Zagotoviti državi trajen mir, to smatramo za našo najsvetejšo dolžnost. Iz tega vidika vodi naša država svojo zunanjo politiko ter sklepa z inozemstvom pomembne pogodbe. S temi pogodbami se je ugled Jugoslavije v Evropi visoko dvignil in danes je ena od onih redkih držav, ki zamore ponosno trditi, da nima nobenega zunanjega sovražnika. — Tretja velika naloga vlade je obnova demokracije. In vprav izseljenci, ki živijo v demokratično urejenih državah, vedo ceniti pomen ter vrednost demokracije, ki varuje dostojanstvo človeka in ga dviga do res pravega in svobodnega državljana.

Nam, ki živimo v križišču ekstremnih teženj, je demokracija še prav poseben ideal, ki je vreden vseh žrtev. Moramo pa paziti, da ne pridejo v imenu demokracije na površje temni elementi, da bi, zahvaljujoč uprav demokratičnemu načinu upravljanja, prišle do oblasti struje, ki nosijo v sebi pogin demokratične ideje. — Potrebno je za nas tudi načrtno gospodarstvo, zato smo začeli praktično uveljavljati dirigiranje gospodarstva, ker le na ta način lahko dvignemo državo na tako stopnjo, da bo za vse kruha dovolj. Moramo najti doma možnost zaposlitve in dela za ves narod. Zato uvaža država sedaj predvsem začetno socialno šibkih slojev, uredila je vprašanje minimalnih mezd in uvedla starostno zavarovanje delavstva. Pri tem ustvarjanju pa rabi država pomoč izseljencev. Morajo nam pomagati s svojimi izkušnjami, pridobljenimi v tujini, in tudi s svojim kapitalom. Ako nas bo vse vodila globoka in iskrena ljubezen do domovine in trdna volja, da si ustvarimo boljše bodočnost, potem smo prepričani, da naši napor ne bodo zastoj, da se bo naš narod razvijal, rasel in mogel polnovredno konkurirati z drugimi velikimi narodi!

Slov. župani zahtevajo izvedbo samouprav.

V Ljubljani se je vršil izreden občni zbor Županske zveze, na katerem so ti svobodno izvoljeni zastopniki naših slovenskih občin zavzeli energično stališče za izvedbo čim širših občinskih, okrajnih in banovinskih samouprav. Sprejeli so resolucijo, v kateri ugotavljajo:

1. Da je demokratična vladavina s širokimi ljudskimi samoupravami edina možnost, da se ohrani samobitnost slovenskega naroda ter se mu omogoči kulturni in gospodarski razvoj.

2. Obsojajo bivši režim s centralistično upravo, ki je prinesel slovenskemu narodu silno škodo, ker je demontiral naše samouprave ter jim dal kot nadomestek neke ustanove, v katerih vlada birokratski absolutizem.

3. Zahtevajo, da se čimprej izvedejo banovinske samouprave in da se vsi organizacijski zakoni, izdani v dobi prejšnjega režima, revidirajo in izpremene v pravcu decentralizacije javne uprave. Predvsem naj se spremeni zakon o občinah, o narodnih šolah, zakon o samoupravnih cestah, zakon o lovu.

4. Zahtevajo, da se občinam ne nalagajo nobena nova bremena, pač pa naj jim država odvzame bremena, ki jih je dolžna sama nositi.

5. Ugotavljajo, da osrednja državna uprava ne upošteva ustavno zajamčene enakopravnosti slovenskega jezika in zahtevajo, da se uporablja slovenski jezik v vseh tiskovinah in drugih slovenskemu prebivalstvu namenjenih uradnih stvareh.

Zakaj so socialisti proti zakonu o min. mezdah?

Ker jim je izvit iz rok glavno sredstvo za hujskanje.

Spominjamo se še, kako so do nedavnega socialisti ob vsaki priložnosti podarjali zahtevo po zakonu o minimalnih mezdah. Na vsakem zborovanju, v vsaki resoluciji je bila ta zahteva. To je bilo takrat, pod prejšnjimi režimi, s katerimi so imeli socialisti najtesnejše zveze ter bi bili lahko za delavstvo res nekaj dosegli. Takrat so bili ministri za socialno politiko njihovi prijatelji Pucelj, dr. Novak, dr. Marušič, ki so šli socialpatriotom vedno na roko. Bil je celo čas, ko je imel vrhovni vodja jugoslovanskih rdečkarjev dr. Žika Topalović svojega svaka dr. Milana Srškiča za ministrskega predsednika ter se je na nekem javnem shodu v Mariboru pred stotinami delavcev bahato hvalil, da lahko sedaj vse doseže, kar hoče. Ko so mu takrat skušali nekateri motiti shod, je kar brzojavil to svojem svaku in mariborska policija je dobila velik nos ter je g. Žiko čuvala kakor zeno očesa. Takrat so ostale zahteve socialistov po minimalnih mezdah samo na papirju, vzrok pa je bil, ker socialisti sami niso nikdar v resnici želeli, da bi bil takšen zakon uveljavljen. Saj je bila zahteva po minimalnih mezdah njihovo glavno agitacijsko sredstvo, s katerim so vedno znova revoltirali delavstvo ter agitirali za sebe, češ, edino če pridemo mi do oblasti, bomo lahko tak zakon izvedli. Ko je sedanja vlada sedaj uveljavila za-

kon o minimalnih mezdah, ki je, kot smo že zadnjič poročali, stopil s 14. aprilom v veljavo, so bili socialisti seveda prvi, ki so se dvignili proti njemu ter v svojem glasilu »Delavski politiki« zagnali proti zakonu veliko vpitje. Sami priznavamo, da zakon za naše slovenske razmere ni idealen. Prirojen je pač za razmere v vsej državi, prinesel bo neizmerno korist predvsem mizernu plačanemu delavstvu na jugu. Vendar pa zakon slovenskemu delavstvu ne odvzema pridobljenih pravic, saj izrečno zahteva, da se že obstoječe mezde ne smejo znižati. Pač pa bo koristil slabo plačanim tekstilnim delavcem na deželi, predvsem v Prekmurju, preprečil bo, da bi podjetniki pri izvajanju javnih del dovažali v naše kraje delavce iz Južne Srbije, Bosne in Like, ki so delali deset ur na dan kot živina za borih 10, 12 dinarjev, preprečil bo, da bi bogati lastniki pohorskih gozdov najemali stotine Ličanov za dela v gozdovih, pohorski drvarji pa bi še v bodoče stradali brez zaslužka. To so pozitivne pridobitve tega zakona tudi za slovensko delavstvo in tega ne bodo mogli socialistični kričarji nikoli utajiti. Proti zakonu pa kriče le zaradi tega, ker jim je sedaj izvit iz rok močno agitacijsko sredstvo, s katerim so poprej šarili med delavstvom, da so ga lažje varali in izžemali v korist svojih voditeljev.

Mi gremo od izjav k premišljevanju, kako izvesti v dejanju, kar smo spoznali za pravilno v teoriji. Mi se hočemo baviti z vprašanji, kako se naj uredi delovne skupnosti, da bodo delazmožne, mi se hočemo baviti z vprašanjem, kako pridobiti vso družbo za naše ideje, da bo prišlo do

preureditve gospodarstva brez pretresljajev. Bili smo in ostati hočemo avantgarda borbe za novo gospodarsko obliko in v tem smo združeni delavci in nameščenci solidarni s krščanskimi strokovničarji ostalih držav, solidarni smo s krščansko mednarodno zvezo.

Kolektivna pogodba za gradbeno delavstvo.

Pred nastopom gradbene sezone je prišlo v vrste gradbenega delavstva zopet gibanje. Lansko leto so le izvojevali kolektivno pogodbo, ki je vsaj nekoliko popravila velike krivice ter prinesla delavstvu zboljšanje mezd. Žrtve, s katerimi je delavstvo kolektivno pogodbo izvojevalo, so bile velike. S koncem leta je pogodba potekla in delodajalci so zopet poskušali, da bi razbili enotnost delavskih vrst ter bi izželi za sebe zopet stare koristi. Vendar so se usteli, delavstvo je nastopilo kot en moč v obrambo svojih pravic. Po dolgotrajnih pogajanjih je prišlo končno do sporazuma, ki bo za to gradbeno sezono uredil vprašanje mezd gradbenega delavstva. Sklenjena in podpisana je kolektivna pogodba, ki je prinesla delavstvu mnogo ugodnosti. Prvič je rešeno vprašanje delavskih zaupnikov, ki so jih delodajalci priznali. Urejeno je vprašanje nadur in delovnega časa, ki bo urejeno za vso banovino. Za deželo je urejen pravi delovni čas, ker so se doslej dogajale zlorabe. S kolektivno pogodbo so priznane strokovne organizacije. Uvedena so razsodišča, ki bodo razsojala delovne spore. Akordno delo je omejeno v tem smislu, da bo izvajano le v režiji podjetnikov in pa z delavci podjetnikov samih, izločene pa bodo tretje osebe. Za javna dela bo pogodba prav tako veljala, ker se podjetniki v bodoče ne bodo mogli izgovarjati več na banovino ali državo. Pogodba velja za vso Slovenijo in za slehernega podjetnika, medtem ko lanski sporazum ni veljal.

Slabe strani pa so: Delavci so morda razočarani, ker se mezde niso tako zvišale, kakor bi želeli. Podeželski delavci, ki so bili doslej zlorabljeni, so z novo pogodbo precej pridobili. Ljubljana, Maribor, Jesenice in drugi večji kraji pa so ostali na istem. Pridobili pa so največji reveži, to so težaki in drugi nekvalificirani delavci, največji trpini med zidar-skim delavstvom.

Tuji odjedajo kruh domačinom.

Kako je po mariborskih tekstilnih tovarnah.

V mariborskih tekstilnih tovarnah imamo še izredno veliko tujcev, tako zvanih »strokovnjakov«, predvsem tkalskih, predilskih in drugih mojstrov, ki bi se dali brez vsega nadomestiti z našimi domačimi močmi. Ti »strokovnjaki« so ponavadi brez prave strokovne izobrazbe, bili so na Češkem, v Avstriji in drugod po navadi običajni delavci, ki so po protekciji prišli k nam, da izuče naše domačine svoje stroke. Pri nas pa so obsedeli, dobivajo imenitne plače in seveda ne mislijo na to, da bi domačinom odstopili svoja mesta. Koliko je pri nas inteligentnih delavcev, ki bi lahko brez vsega zavzeli mesta teh inozemskih »strokovnjakov«, pa tovarnarji ne marajo tega izvesti. Tuji podjetniki enostavno izigravajo zakonita določila. V eni sami mariborski tovarni imamo 30 takih inozemskih »strokovnjakov«. V vseh tovarnah jih bo nad sto. Edino izjemo delata tovarni Huter in drug ter Doctor in drug, ki zaposlujeta po večini domače strokovnjake, povsod drugod pa je domačim strokovno izvežbanim delavcem zaprta pot do mojstrskih in drugih vodilnih mest. Ti tuji so povrh vsega še naduti ljudje, ki ne razumejo našega jezika, smešijo našo govorico ter zahtevajo od delavstva, da govori z njimi nemško. Kot v Mariboru, tako je tudi povsod drugod v naši tekstilni industriji, ki je v rokah inozemskih kapitalistov. Oblasti bodo morale napraviti energično red, da spravijo tudi naše sposobne ljudi do boljšega kruha.

□□□□□□□□□□□□□□□□

Ali si že obnovil naročnino?

□□□□□□□□□□□□□□□□

za delavsko stvar, vedno iščejo pomoči marksistov. Kar oni rečejo, to je tudi zanje merodajno. Da je temu tako, nam je nazorno pokazala stavka stavbincev na Jesenicah, ko niso niti v času stavke smatrali potrebno aktivno sodelovati, temveč so vse prepustili marksističnim voditeljem. Mi smo temu napravili konec in si ustanovili svojo organizacijo, katero bomo sami vodili in svoje pravice sami zastopali. Imamo svojo organizacijo stavbincev, ki smo jo morali radi zakonov in moči nekam nasloniti, to je na eno izmed central delavskih organizacij v Ljubljani, ki so registrirane v Delavski zbornici. Izmed vseh pa nam je dala največ opore »Zveza združenih delavcev«. Njena odločnost za delavsko stvar in doslednost v načelnih zadevah nam je imponirala in smo iskali z njo stike. V razpravah nam je v močno oporo in se tudi edina najbolj močno poteguje za predloženje jeseniškega delavstva, ki hoče biti enakopravno v Ljubljani. Nekateri od JSZ na Jesenicah hočejo biti naivni in nas razkropiti, toda žal mi smo skupaj in bomo ostali. Skrbijo naj raje bolj za zapostavljene njihove člane v KID, da ne bodo pri nas iskali pomoči. Mesto gostilniške debate pojdit po pisarnah in delajte za svoje člane, nās pa pustite v miru! Če mislite, da nas boste pridobili z lažjo, se motite. Mi smo več sveta videli in ga tudi okusili kot pa kdo izmed vas, delo za delavsko stvar je naj bo vaša briga in ne politika. Kdo je prešibak in kdo je dovolj močan, naj odloči zato merodajni zdravnik, ne pa voditelj od JSZ. — Razprave za novo pogodbo se sedaj vršijo naprej, zaključka pa ni. Ena izmed najglavnejših naših zahtev je ta, da je jeseniški stavbinski delavec plačan tako, kakor v celem našem kraju. Če je Ljubljana priznana za I. razred, potem so še bolj upravičeni to zahtevati jeseniški stavbinci. Vsak izgovor o dragih parcelah in ne vemo kaj še vse, je samo prazno besedičenje. Kdor hoče zidati ali pa povečati svoje obrate, mora pristati na pogoje stavbenika. Ta pa mora računati na ceno delovne moči. Vsako zidanje v škodo gradbenega delavstva pa je s podjetniškega in delavskega interesa škodljivo. Mi na Jesenicah delamo, trpimo in imamo pravico predlagati in zahtevati vsaj tak zasluzek, ki ga ista firma daje drugje pod drugačnimi pogoji. Mi ne zahtevamo nič pretiranega, če hočemo to, kar ima Ljubljana. Pri nas je življenje dražje in gospodarji-podjetniki imajo močno sigurnega plačnika v precej ugodnih plačilnih pogojih. Zato gospodje okrog »Slograda«, ne zavlačujte naših zahtev in nam dajte, kar nam lahko daste brez škode za delo pri KID.

Kovinarji.

Sv. Lovrenc na Pohorju. Dolgo je rabil dopisnik »Delavske politike«, da je prišel do sapa, ki mu jo je vzel naš shod. Šele v zadnji številki od 21. t. m. je prisopihal na dan, bilo pa bi zanj veliko boljše, da ne bi, ker se vse preveč vidi, kako se mu je zatikalo pero. Ugotavlja, da je bilo navzočih par radovednežev, prišel naj bi bil malo bliže, pa bi se prepričal, da se je zborovanja udeležilo blizu 100 delavcev. »Delavski politiki« tudi ni všeč, da je govornik današnje stanje opisal v pravi luči, da je pač priznal tudi dobre strani sedanjega stanja v državi. Seveda to jim ne

gre v račun, ker so blizu meje. Saj se poznamo. Predvsem pa dopisniku ni všeč, da je spregovoril tudi g. šolski upravitelj na zborovanju, ki je grajal favoriziranje inozemcev. On je imel za svoja izvajanja podlago, ker živi z ljudstvom in med našim ljudstvom ter čuti slovensko. Vedeti bi moral dopisnik, da sedanje stanje ne sme trajati več dalje, zato naj ne zavija resnice, ko sam dobro ve, da se ne izvršuje preveč strogo tozadevni predpisi. Sploh izzveni dopis kot zagovor tovarne. Na vse to pa si drzne v začetku rabiti še besedo »patronanca«. Mi pri svojem postenem in odkritem delu ne rabimo patronance, pač pa izgleda, da je ta dopis napravljen na mig »patronance«. Mislimo, da ta ugotovitev zadostuje!

Brezica. V »Delavski pravici« z dne 8. aprila pod člankom »Bodimo objektivni« napada pisec članka, ki je šel po datum iz Jesenic na Javornik, med drugim tudi »nene, kot prvega zastopnika ZZZ pri pogajanjih za kolektivno pogodbo s KID, češ, da naj delavstvo sodi, če spadajo taki ljudje na taka mesta, ki so dvojni ali še celo trojni zaslužkarji. Temu odgovorjam samo to, če bi bil on z družino štiri leta brezposeln, kakor sem bil jaz, da bi delo pri KID dobil šele koncem avgusta lanskega leta in če bi ga poleg tega čakala še vojaška suknja, bi kaj takega gotovo ne pisal. Najbrže pa dopisnik »Del. pravice« zasluži toliko, kot jaz in moja žena skupaj. Svetujem mu, naj se v družici pri svojih kritikah prej informira, da ne bo pretiraval in resnice zavijal. — Anderle Karl s. r.

Živilski delavci.

Ljubljana. Potrebno je, da se tudi mi slaščičarji enkrat oglasimo. Naša stroka je popolnoma pozabljena, zato je pa tudi njen položaj tak, da se ga Bog usmili. Delovni čas ni urejen, delati moraš svezek in petek, če nočeš, da prideš še ob ta borni košček kruha. Osemurnega, oziroma deseturnega delavnika sploh ne poznamo. Ne razločujemo noči od dneva. Končno pa, da bi vsaj plače bile našemu težkemu in napornemu delu primerne! A nikakega sistema in določila ni v naši stroki, kar kdo da, pa da. Vse te razmere gredo v neznosnost in je treba enkrat tudi tukaj napraviti red. Ker pa to ni mogoče napraviti brez organizacije, zato si smo ustanovili svojo organizacijo pod okriljem ZZZ. Zbralo se nas je že lepo število, toda potrebno je, da pride zadnji slaščičar v naše vrste, kajti čim več nas je, tem večja bo naša moč in tem sigurnejši bo uspeh. Pozivamo vse tovariše, ki še čakajo, da brez odlašanja stopijo v našo organizacijo! — Prihodnji članski sestanek podružnice slaščičarjev ZZZ se vrši v torek 27. aprila, ob 8. uri zvečer v prostorih ZZZ, Čopova ulica 1. Vabljeni tudi še neorganizirani, ki lahko ob enem tudi pristopijo! Tovariši! Zavedajmo se skupnosti, ker le v tej je moč in rešitev iz sedanjega stanja.

Lesni delavci.

Žužemberk-Dvor. Večina lesnega delavstva v naših krajih je organizirana v ZZZ, samo Dvor dela izjemo. Pri nas delamo tja v en dan, organizacija nam je deveta briga. Najdemo vse izgovore, samo da nimamo organizacije. Enkrat bo le treba presekati ta gordijski voz. Nekaj

korajžnih fantov moramo zbrati, pa bo šlo. Zakaj pa v Soteski gre? In razlika v razmerah se niti primerjati ne da, zato kar korajžo, delavci iz Dvora in v organizirane vrste!

Papirničarji.

Radeče pri Zidanem mostu. V tovarni papirnice je delavcu Klanjšek Ivanu pri popraviljanju sesalke odtrgalo na levi roki dva prsta. Mož se zdravi v bolnici v Brezicah. — Organizacija ZZZ dobro napreduje. Od zadnjega poročila je naraslo število zopet za dobrih 20 članov. Tako upamo, da bomo polagoma vsi pod eno barvo. Delamo pa tudi na ureditvi kolektivnega razmerja v tovarni. Držimo se gesla: v delu je rešitev!

Komenda. Stavbinski delavci podružnice ZZZ v Komendi se prav iskreno zahvaljujejo vsem, ki so na kakršenkoli način pomagali pri prireditvi igre »Detektiv Megla« v Komendi ter pri ponovitvi v Grobljah. Tovariši stavbinci, mi pa kakor nismo počivali pozimi, tudi sedaj v sezoni ne bomo držali rok križem, da se nam izboljšanje položaja priborjenega z organizacijo zopet ne razblijni v nič. Zato mora vsak član svoje obveznosti napram organizaciji točno izpolnjevati, pa naj bo to v plačevanju članarine in rednem posecanju članskih sestankov, pridobivanju novih članov itd. Da se o vsem tem pogovorimo in svoje račune uredimo, se bomo vsi udeležili članskega sestanka v nedeljo 25. aprila ob osmih v Društvenem domu v Komendi. Bog živi!

Soteska pri Novem mestu. Podružnica ZZZ v Soteski naznanja vsem svojim članom, da se bo vršil njen prvi redni občni zbor v nedeljo, dne 25. aprila ob 1. uri popoldne v mežnarji v Soteski. Na občni zbor pride centralni tajnik g. Preželj France. Vsi delavci, včlanjeni v naši podružnici, iskreno vabljeni.

ZZZ na Jesenicah.

V nedeljo, 11. aprila, popoldne je bil v mali dvorani Krekovega doma izredni občni zbor lanske leto ustanovljene »Zveze organizacije delavcev«. Dvorana je bila polna zborovalcev. Predsednik tov. Leskovec je otvoril občni zbor z edino točko dnevnega reda: sprememba pravil, ki je imela namen pravila krajevne organizacije prilagoditi pravilom centrale ZZZ in formalno izvesti pristop ZZZ.

Po podanih referatih o osnovah, na katerih mora sloneti prava katoliška delavska organizacija in delati v skupnosti z ostalimi delavnimi sloji naroda kot njegov sestavni del ter o vzrokih, ki so delavstvo in njegovo vodstvo tirali proč od JSZ in k ZZZ, je tov. Gaser predlagal potrebno spremembo pravil. Delavci so izvajanjem referatov z veliko pozornostjo in glasnim odobravanjem ter aplavdiranjem sledili. Po kratki in živahni debati je bil soglasno sprejet od vseh navzočih predlog za predlagano spremembo pravil in včlanjenje v Zvezo združenih delavcev.

Tako je ta centrala zastavila svoje delo v enem najvažnejših delavskih krajev, kar za isto vsekakor mnogo pomeni. Kolikor moremo sklepali po razpoloženju v vrstah starih delavskih borcev in mladih fantov, ki nanovo prihajajo v obrate jeseniške industrije, so za organizacijo tla ugodna. Številčno in tudi moralno bo nje delo brezdvomno napredovalo.

Pri pomanjkanju prave, praktično delavne, načelno dosledne, samostojno borbene organizacije je prihod ZZZ na Jesenice kakor topli dih pomladi, ki prinese nove rasti in novega življenja.

Jeseniški skupini ZZZ, ki je s svojega občnega zbora poslala pozdrave prevz. g. knezoškofu dr. Rožmanu, narodnemu voditelju dr. Korošcu in centrali ZZZ, želimo, da bi njeno delo spremljalo mnogo sonca in mnogo življenja!

Velenje. Če se ozremo nazaj v preteklost od začetka Jugoslavije pa do danes, najdemo zabeležene cele vrste bojev za obstanek delavskega kruha in za življenje, kako se je moralo slovensko krščansko delavstvo boriti potom svojih strokovnih organizacij. Danes podamo samo par smernic, da se otme pred pozabljenostjo, da ostane zapisano v večnem spominu v zgodovini velenjskih rudarjev. Takoj v začetku sedanjega države Jugoslavije je izposlovala Jugoslov. strokovna zveza (takrat še ni bilo ZZZ) zaželjeno delavsko kopel, ki je bila za takrat kot tudi za sedaj najnujnejša ustanova iz zdravstvenih ozirav, da se delavec po končanem delu umije, ko pride iz rova ves moker, prepoten, umazan in slabo obločen, da se preobleče v suho obleko in da se mu tudi delovna obleka posuši in gre snažen in času primerno obločen domov. Prva higijenična zdravstvena zadeva je torej bila rešena v času, ko je bil za ravnatelj g. inž. Viktor Gostiša. Druga važna ustanova je velika moderna kalorična električna centrala, ki je glavni rešitelj rudnika, da še živali vsaj za prvo silo ubogo velenjsko delavstvo vsled izgubljenih naročil premoga. Leta 1925 dne 7. junija je odposlala takratna krščanska organizacija JSZ na 18 inštanca važne spomenice s podpisom od vseh gg. županov iz celega sodnega okraja Soštanj. Prepis vloge in odnosno rešenje je še danes vsakomur na vpogled za dokaz resnice pri delavski organizaciji Zveze združenih delavcev, če bi kdo hotel zanikati, da to ni res. Naši nasprotniki, dasiravno so prepričani, da kar se dobrega stori, uživajo vsi rudarji, ne oziraje se na barvo strankarske pripadnosti, so čudne vrste ljudje, da kritizirajo vedno vse vprek, če se ne doseže takoj, ko se intervirira, ako pa se le kaj doseže, so pa nevoščljivi uspehov ter pa zopet zanikajo, češ, da to ni res. Če sami ne dosežejo uspehov, jih tudi seve drugim ne pripoznajo in če vidijo res delo uspeha, da se ne da prikriti, pa udarijo po dotičnem z raznimi drugimi postranskimi frazami posebno kadar se bližajo kakavolitve, da izrabijo take stvari, da nima ne glave ne repa samo, da je polno pisarje po listih ter plakatih. Dne 5. marca 1926 je bil od ministra podpisan sklep, da se začne z gradbo električne centrale pod št. 6079 ter zgotovi delo v letu 1927, kar se je tudi zgodilo. Pri gradbi so bili zaposleni v velikem številu delavci in inozemski monterji z dostojno plačo. Zaslužil je tudi kmet, ki je prodajal in dovažal s svojo vprežno živino gramoz iz potoka Pake itd. Postavila se je ta centrala v prvi vrsti v ta namen, da bi služila v slučaju, če odpovejo vsi odjemalci velenjskega premoga, bo pač elektrarna porabila veliko množino premoga ter razširila in prodala tok po vsej Sloveniji. S tem bi zadostila pilnim prejšnjim naročilom vsaj v taki meri, da bi še živali velenjski rudar. Ravno tak slučaj smo letošnjo zimo doživeli, ko tudi razun celjske cinkarne ni bilo stalnih velikih odjemalcev in še ta naroča vsak mesec drugače po 150, 200 do 250 vagonov mesečno, kar bi pomenilo, če bi drugih naročil ne bilo, le za 8 dni dela. Ko je elektrarna Završnica na Kranjskem ustavila svoj obrat vsled od mraza posušene vode, je bila primorana velenjska elektrarna, se obremeniti s polno močjo in je porabila dnevno 16 do 22 vagonov premoga, kar je dalo možnost povečati delovne dni v mesecu, da je delavec imel tudi priliko malo več zaslužiti. Ko bi bil torej ves tok ne samo pozimi, ampak tudi v poletni sezoni oddan v taki meri, bi velenjski rudar si nekoliko omilil bedo, a na žalost poletne mesece zgori premoga le okrog 8—9 vagonov dnevno, ker elektrarne, ki delujejo na vodnem pogonu v deževnih dneh obratujejo s polno močjo ter s tem zgubi velenjska elektrarna na oddaji. »Zveza združenih delavcev« se neprestano trudi za razširjenje toka po Sloveniji, vendar so težkoče, ker ni finančnih sredstev dovolj na razpolago. Poslale so se ponovno razne vloge na merodajna mesta za pospešitev novih naročil.

René Bazin

22

Žito poganja.

Roman.

Po stoštiriinpetdeseti izdaji prevedel Viktor Čokan.

Ministrant si je v zakristiji počasi zapiral svojo rdečo ministrantovsko obleko, župnik Rubió si je nadeval mašna oblačila; sveče so gorele v dan, komaj bi jih opazil, če ne bi veter, ki je dihal sredi razpoke pri oknih, skozi vrata, skozi luknje v stropu, podaljševal teh čopičev rumene luči in na koncu je vrtinček dima kazal, da je ogenj tu. »Dobri ljudje,« so klicali zvonovi, »Kristus je vstal! Trpel je pa se je zopet dvignil v življenje; posnemajte ga; pridite prezirani, mali, nesrečni, vsi, vsi in nadenite si novo življenje, ki mu smrt ne bo kos. Pridite! Vabil sem vaše očete, pa so prišli! Vabim vas!« Glas zvonov je v mešanih sunkih, kakor dim, ki se vali, zadeval ob del cerkve, ki je ostal še od obsežnejše cerkve, kjer so zgradili cerkveno ladjo. Zvonovi so razlili na vzven svoj klic in tu brez zadevanja, v široko odprto nebo. Lepi valovi godbe so odhitevali, razvijali so se v širok zvonec pas nad hišami, nad travniki, nad šele na pol ozelenelimi gozdovi, nad vodami, ki so vsrkovale njihove jasne zvoke in vzvalovile do globočin. Toda ljudje niso prihajali.

Ko je župnik odšel in pristopil k oltarju, jih je bilo tukaj v vsem: štiri ženske, en otrok — mali Janezek, sin socialističnega čuvaja pri zapornici, — oče Diznéf, star kolonialni narednik, Mihael Meksimé, njegov sluga in mežnar Podovan, ki je pel: »Quasi modo geniti infantes, alleluia, rationabile, sine dolo lac concupiscite, alleluia, alleluia, alleluia!«

(kakar pravkar rojeni otroci, aleluja, pametno, brez, zvijače hrepenite po mleku, aleluja, aleluja, aleluja).

Kje so bili ti, ki niso peli aleluja?

Nekateri so delali, kakor če bi jih utrujenost šestih dni ne klicala k božjemu počitku sedmega dne; razbijali so grude; skobljali so na skednju ali pa pripravljali orodje. Drugi, pač mnogoštevilnejši, so bili že v gostilnah, bodisi v gostilnah domače vasi, bodisi v gostilnah sosednjih vasi in so pili slab alkohol, ki je uničeval njihovo zdravje; pogovarjali so se za ni bilo pravega in zdravega veselja, čule so se tožbe, grožnje, opravljanje, zabavljanje, nizkotnosti in opolzčnosti. Drugi so brezdelno sedeli v svojih hišah pri ognju in čakali, da bi prišlo kosilo, da bi šli, ko se oče ali gospodar vrne in zopet gre, kakor en, pit. Mlada dekleta so se oblačila za ples. Gladile so si lase, ali pa so si jih kodrale in mislele na zabave minule nedelje, so se zabavale radi nemira, ki ga je spomin budil v njih. Učitelj, občinski tajnik, je skušal oceniti za statistiko število gosi, rac, kokoši, svinj, puranov, ki so bili v okolici, delo mu je prijetno, spreminjati številko, primerjajoč pregled preteklih let, ter jo manjšati ali večati; zabavno se je smejal, ker ga je občinsko bogastvo pri živini zabavalo. Neki kmetijski hlapec, bivši rudar, ki je prišel iz Amerike in je bil sprt s svojim očetom, ker mu je očital, da preveč potroši, je to uro pravil svojemu gospodarju kmetu: »Dajte mi pet in dvajset frankov, ker rabim škornje, si jih bom kupil v trgu.« Odsel je na pot in sklenil, da ne bo kupil škornjev, ampak da bo pet in dvajset frankov zapravil. To je bil že četrti par škornjev, ki si jih je kupil na ta način od začetka leta. Štirje mladi ljudje so nosili sak in trnke, da bi na skrivnem lovili v ribniku; neki čuvaj pri zapornici je, utrujen, ker je to noč petkrat odprl zapornico radi čolnov, ki so šli po kanalu,

smrčal na postelji, med tem ko je mati, izmučena radi mrzlice, slabokrvna, sita bednega življenja, brez najmanjšega upanja, oblačila, umivala in hranila v vlažni sobi petero kričavih otrok. Drugi pa so se vozili s kolesom, da bi videli ženske. Vse to ljudstvo, eden dan brez dela, kako bi se umikalo navadnemu položaju, a le malo so uspeli, zato so si želeli bogastva, kakor nekaj mogočnega, želeli so si bogastva gozdov, gradov, tega bogastva, ki je opisano v podlistkih, tega, o katerem pripovedujejo knjige. Radi primerjave se je srdil vsak sam, ali pa v pogovoru. Človekova slaba stran, ošabna in nasilna se je izživljala v teh besedah, kretnjah in pogledih. Sovražstvo je rastlo bolj ali manj. Neznani potniki, ki bi šel ta hip po trgu, bi bil zasovražen; izgovarjali so ime na izberil in jih obsipavali s kletvijo in prezirom: gospoda, Ludovik XIV., Rothschild, ki jih izrabljajo, tudi država, ki slabo plačuje in ki so jo hoteli nadomestiti z drugo, ki bi bolj plačevala, ki bi skrbela za veselje, za zabave v trgu, v okraju, povsod, ne da bi bil kdo prisiljen delati. Grda dekleta so sanjarila, da bi bile s klobukom za trideset frankov, lepe. Nemogoče sanjarenje je poživilo duše, katerih mnoge bi bile ponosne in krepke, če bi jih vzgojili.

Takšna je bila kmečka nedelja, glavno delo dolgočasje, odkoder je molitev izginila.

Župnik je maševal in bilo mu je neizrečeno hudo, ko je slutil za seboj, okoli sebe in povsod praznino; praznino okoli cerkve, v kateri ni bilo vernih; praznino duš, v katerih ni bilo milosti in Boga. In vendar je bil to del Francije!

Ko je bila maša končana, je bil duhovnik tako bled, da je stara Perina, zadnja predica v trgu, tiho rekla, ko ga je videla, ko se je opotekajoč vračal v zakristijo in je imel oči pobešene:

Zborovanje gradbenega delavstva v Ljubljani.

Med gradbenimi podjetniki in strokovnimi organizacijami delavstva se že dalj časa vrše pogajanja za sklenitev kolektivne pogodbe. Pretekli teden se je dosegel sporazum, da se v vseh točkah, le glede plač so še nekatere razlike med predlogi delodajalcev in delavcev. Da delavske organizacije dobijo potrebna pooblastila za podpis pogodbe, odnosno da dobe širše pooblastilo glede zahtevka o primerni plači, so sklicale Zveza združenih delavcev, JSZ, SGR in NSZ zborovanje vsega gradbenega delavstva, zaposlenega v Ljubljani in okolici. Zborovanje se je vršilo v dvorani Delavske zbornice. Zbralo se je ob 9 dopoldne okrog tisoč zborovalcev, med temi je bilo kakih 500 zaposlenih stavbnih delavcev. Zborovanje je otvoril in mu tudi predsedoval zastopnik socialistične organizacije g. Tratar, kateri se pa ni držal sporazuma, ki je bil sklenjen med organizacijami, ko se je shod sklical in prijavil oblastem, kajti g. Tratar je dosledno nazival zborovalce »sodrugci«, čeprav je bilo v dvorani skoro polovico krščanskega delavstva.

Glavno poročilo o kolektivni pogodbi je podal zastopnik Delavske zbornice g. J. Stanjko, ki je v svojem nad eno uro dolgem govoru podrobno obrazložil posamezne člene pogodbe. Naštevati je važne pridobitve, ki jih bo deležno delavstvo z novo pogodbo. Iz celotnega poročila je bilo jasno razvidno, da se bo položaj vsaj v socialno-zaščitnem smislu veliko izboljšal. G. Stanjko je poročal, da po pogodbi ne bo angleška sobota več zadeva podjetnikov, temveč da bodo angleško soboto lahko dve tretjini zglašovali delavci sami. Za nadurno delo se bo plačevalo 50 odstotkov povišja, za nočno delo — od 22 zvečer do 5 jutraj — pa 100 odstotkov, vsi prazniki so s pogodbo priznani, akordno delo se ne bo smelo več oddajati akordantom, podjetja — kolikor se bo akordno sploh še vršilo — bodo morala delavcem v akordu garantirati vsaj minimalne plače, zajamčene s kolektivno pogodbo. Po dvorani so se čuli energični vzkliki: »Z akordom dol!«, g. Stanjko pravi na to vzklikanje: Prav je tako, toda pravo zavest pokažite delavci takrat, ko vam bo podjetnik dejal, da boste delali na akord. Z novo kolektivno pogodbo je urejeno vprašanje delavskih obratnih zaupnikov, ki bodo uživali veliko zaščito. Važno je tudi določilo o registraciji delavskih knjižic, in sicer za vse zidarje, ki nimajo učnih spričeval. Odpoved je 14 dnevna, toda delodajalci bodo morali delavcu takoj izročiti delavsko knjižico, zaslužek pa mu izplačati zadnji delovni dan. Za vajence bo trajala učna doba tri leta. Vajenci se ne smejo zaposliti pri nobenih drugih delih, ki ne spadajo v njegovo učenje. Zajamčene so vse ugodnosti, ki jih daje delavstvu obrtni zakon v točkah 219, 220, 221: bolezen, zakoniti zadržki v službi in podobno. Delavci bodo morali imeti po kolektivni pogodbi primeren prostor za slačenje, umivanje, pitno vodo na razpolago, sanitetno omarico, zaprto stranišče itd. Polvoljno je rešeno tudi vprašanje delavskih kuhinj, orodja, nadvse važni pa sta določila o priznanju strokovnih delavskih or-

ganizacij in o razsodišču, ki bo razsojalo vse spore, ki bi nastali. Glede pogodbe je g. Stanjko navzočim tudi sporočil, da je banska uprava osvojila koncept kolektivne pogodbe v celoti. Na koncu je poročevalc razdelil kolektivno pogodbo na dve strani: Dobra stran: 1. Urejeno je vprašanje zaupnikov (prvič v državi); 2. urejeno je izplačevanje nadur in zaslužka in urejen je tudi delovni čas, in sicer za vsa Slovenijo; 3. dežela bo s kolektivno pogodbo zamogla dobiti pravi delovni čas; 4. priznane so se organizacije; 5. ustanovljen je razsodišče z važno funkcijo; 6. akordi so povoljno urejeni; 7. kolektivna pogodba se bo nanašala tudi na javna dela, s čimer bo marsikak izgovor delodajalcev moral v bodoče odpasti; 8. kolektivna pogodba velja za slehernega podjetnika in za vsa Slovenijo. Slabe strani so te-le: 1. Delavci so morda razočarani v pričakovanju, da bo pogodba prinesla veliko izboljšanje plač. Dežela bo precej pridobila, dočim bodo kraji, kakor Ljubljana, Maribor, Celje, Jesenice na istem. Edino za tiste trpine, ki so se udinjali za beraške mezde, se bo položaj s pogodbo nekoliko izboljšal v teh krajih.

Po poročilu zastopnika Delavske zbornice so podali svoje izjave zastopniki organizacij, in sicer za JSZ Lombardo, za NSZ Rupnik, za »Zvezo združenih delavcev« tov. Preželj Franc, ki je v imenu ZDD pozdravil zborovanje ter v lepih in vzpodbudnih besedah pozval neorganizirane delavce v organizacijo, kajti le kolikor bomo delavci sami močni in disciplinirani, toliko bomo tudi pomenili. Ožigonal je tudi najraznovrstnejše demagoge, ki vznemirjajo gradbeno delavstvo z znanimi krilaticami. V svoji izjavi je povedal, da je delegacija strokovnih organizacij pokazala dovolj razumevanja za ugodno sklenitev kolektivne pogodbe, nasprotno pa podjetniki niso pokazali nikake volje za primerno rešitev meznega vprašanja. Izjavil je dalje, da ZDD na znižanje ne bo pristala. V kolikor smo šli pri pogajanjih pod 6 Din, oziroma pod 4 Din, smo to storili samo iz razloga, da se delavstvu pri javnih delih zaslužki zvišajo, kakor je obljubil g. ban. ZDD vzdržuje predlog — ki ga je po tolmačenju zastopnika DZ na koncu zborovanja soglasno delavstvo odobrilo — da znaša plača zidarja 5.75 Din v I. razredu in plača pomožnega delavca pa 3.75 Din.

Zborovalci so soglasno z dviganjem rok odobrili delo strokovnih organizacij pri pogajanjih. Zborovanje je bilo zaključeno opoldne.

Vijugasta pot narodnega socializma.

Slovenski narodni socializem se je zlegel pred vojno v Trstu. Trst je bila dokaj močna liberalna postojanka, včasih smo rekli »napredna« po narodni napredni stranki, in ta organizacija enega dela tržaških Slovencev je imela svoj vpliv tudi na delavsko gibanje. Tržaški narodni socializem kot privesek liberalne napredne fronte je nosil tudi vse njene slabosti in gnulobo.

Nič na boljšem ni bil plavi socializem po vojni v Jugoslaviji. Bil je ves čas v prijateljskem objemu s stranko jugoslo-

vansko orientiranih kapitalistov, ki ji je bil vedno na uslugo. Po moči in slabosti te stranke se je menjaval tudi vpliv narodnega socializma. V imenovani delavski zbornici je imela NSZ daleč premočno zastopstvo, ki je padlo pri prvih volitvah v delavsko zbornico pri osmih delegatih na zadnje mesto. Čas JNS-diktature je narodni socializem spretno izbral. V času, ko smo vsi vedeli, da ta struja predstavlja neznaten del slovenskega delavstva, so si »prijorili« narodni socialisti v delavski zbornici 21 mandatov uporabljajoč v volilni borbi vsa sredstva. Opirajoč se na to »zmago« so prišli do oblasti tudi v Pokojninskem zavodu. Doba JRZ vlade je prinesla svobodo in onemogočila nacionalističen tvor. Posledica tega je, da je padlo število narodno-socialističnih obratnih zaupnikov, med tem ko so vse druge skupine narastle po številu zaupnikov.

Razvoj moči in veličine narodnega socializma pri nas kaže, da je to gibanje pri nas brez tal v delavskih vrstah in da tvori le skupino podpirancev, ki doseže nekaj le s pomočjo nedelavskih činiteljev. Svojo nemoč pa skuša ta skupina zakriti s slavospevi narodnemu socializmu — na Češkem. Gospodje pač mislijo, da je naše delavstvo tako kratke pameti, da je že pozabilo na dogodke od včeraj in da ve samo tisto, kar mu narodni sociji danes servirajo, pišoč navdušeno o demokraciji, pomenu delavskega gibanja in strokovne organizacije, o važnosti delavskih ustanov itd. Zapomnite si: Delavstvo se zave- dala svojih pravic in splošnih državljskih potreb brez vas ter vas odklanja. Minila je doba diktature, minila je doba narodnega socializma. Danes imajo prostor med slovenskim delavstvom le take struje, ki se opirajo na delavstvo in črpajo sile za svoje delovanje iz njegovih potreb.

Kljub lepim besedam se je narodnemu socializmu posrečilo potegniti za seboj le malo delavcev in še ti so taki, ki jim dopadejo uniforme in parade. Zato je razumljivo, da so njegove blagajne prazne. Oživiljenje ljubljanske »Nove pravde« je imelo namen to stanje izboljšati. Toda glasilo narodnega socializma št. 2 samo priznava v 8. številki, da je ves ta trud zaman, da ne more iz napredne družbe iztisniti niti borih dinarčkov naročnine, čeprav »spadajo narodni delavci v napredno fronto« in čeprav »so skušali voditelji zainteresirati odločujoče činitelje v tej fronti, da je treba razvoj narodnega delavskega pokreta moralno in gmotno podpreti, ker je delavstva nacionalna zavednost pri vseh političnih akcijah odločilnega pomena«. Hvaležni smo »Novi pravdi« na odkritosrčnosti, s katero kaže na zveze in politično opredeljenost narodnih socialistov ter njihovih strokovnih organizacij. Saj te tako rade pripovedujejo, da so nestranskarske in da s politiko nimajo opravka, da bi jim kdo skoro verjel.

Narodni socializem propada. Prazne so tudi njegove blagajne. Pričakujemo še, da napove bankrot, s čimer bi storil veliko uslugo vsem, ki se za napredek delavstva in nameščenstva resnično trudijo.

Viničarski vestnik.

Ali je mogoče izhajati? Večkrat smo pisali v »Delavski fronti« o delavskih plačah v Sloven-

skih gorah. Kmečki viničarji so v tem najhujše prizadeti, ker je njihova borba za vsakdanji kruh res težka. Ko je prišla na vrsto v Slov. gorah prva kop, se je pokazala žalostna socialna slika današnjega časa. Mnogi vinogradniki-gospodje iz mest in iz Avstrije so plačali najnapornejše delo v vinogradih 6—8 Din dnevno pri svoji hrani (ali v deri). Kmečki viničar, ki je prisiljen naporno delati ves dan pri tako majhni plači, ne more na tak način izhajati z družino, ki ji je treba dnevnih primernih dohodkov, da se oskrbi vsaj delno potrebna obleka, kaj pa hrana. Ubogim viničarskim družinam kmečkih viničarjev v občinah, Sv. Ana v Sl. gor., Sv. Benedikt in Sv. Jurij v Sl. gor. je nujno potrebna pomoč od strani banovine s koruzo in ajdo, ker je lani toča omenjena pridelka 75% uničila. Tej prošnji se naj čimprej ugodijo, da bodo sestradane družine kmečkih viničarjev rešene lakote. Več paznje viničarskemu stanu!

Gradjanski bo državni prvak. Nedelja je bila v našem letošnjem državnem nogometnem prvenstvu odločilnega pomena. Ni še prinesla končne odločitve, vendar je naslov državnega prvaka že kolikor toliko oddan. Prijoril si ga je zagrebški Gradjanski, ki ima sedaj 25 točk, pa rabi še samo eno točko, da si končno veljavno osvoji prvenstvo. Naš slovenski reprezentant v državni ligi SK Ljubljana je imela zopet smolo. Nastopila je v Splitu ter prinesla domov pol du-cata golov, ni pa zadala Splitanom nobenega. Tekme so se končale s sledečimi rezultati: Gradjanski—SK Jugoslavija 1:1, BSK—Slavija (Sarajevo) 8:3, Hajduk—Ljubljana 6:0. Tabela je sledeča: Gradjanski 25 točk, Jugoslavija 20, BSK 19, Hajduk 19, Slavija (S) 14, Bask 12, Hašk 12, Concordia 10, Slavija (O) 10 in Ljubljana 9 točk. Ljubljana, ki mora igrati še z nevarnimi nasprotniki, se nahaja v resni nevarnosti, da izpade za prihodnje leto iz tekmovanja.

V podzveznem prvenstvu so se igrale v nedeljo tekme v Čakovcu, Celju in Trbovljah. V Celju in Trbovljah sta bili finalni tekmi za prvenstvo. Železničar je premagal SK Celje 2:1. Trboveljski Amater je premagal na domačih tleh celjski Olimp 1:0. V Čakovcu je premagal ISSK Maribor tamošnji CSK 4:0. Začasno vodi v podzveznem prvenstvu še vedno trboveljski Amater z eno točko razlike, vendar ima železničar največje šanse, da si pribori naslov prvaka Slovenije.

Nogometni drobiž. V Glasgowu je bila nogometna tekma med Škotsko in Anglijo. Zmagali so Škoti 3:1. Kljub deževnemu vremenu je prisostvovalo tekmi 150.000 gledalcev, množica, kakor je tudi razvajeni Angleži še ne pomnijo. V Bukarešti sta igrali meddržavno tekmo reprezentanci Čehoslovaške in Romunije. Romunom je uspelo obdržati neodločen rezultat ter se je končala tekma s 1:1. V Bruslju sta nastopili reprezentanci Švice in Belgije. Nepričakovano se je posrečilo švicarjem premagati Belgijce 2:1.

Mariborska zimskosportna podzveza je imela minulo nedeljo občni zbor. Podzveza ima verificiranih 115 članov. Lani je dala izsekati smučsko pot od Sv. Bolfenka na Pohorju do vzhajajoč Radvanja. V novi sezoni namerava zgraditi skakalnico pri Ribniški koči, kjer se bodo v bodoče koncentrirale vse smučarske tekme, ker se je zaradi slabih snežnih razmer zamoglo lansko leto vršiti od 22 napovedanih le sedem tekmo-vanj.

Kolesarska podzveza v Mariboru je začela redno poslovanje, odkar so razmere v kolesarski zvezi urejene. V nedeljo je imela podzveza občni zbor, na katerem je bilo izvoljeno novo vodstvo s predsednikom Lešnikom na čelu. V odboru so zastopani vsi v podzvezi včlanjeni klubi. Pod novim vodstvom bo gotovo prišlo do lepega razvoja kolesarskega sporta, ki ima pri nas vse predpogoje.

Mali oglasi. Vsaka beseda samo 50 par. Male oglase je treba poslati vsaj do četrtega jutraj in jih je treba plačati naprej.

ZA SV. BIRMO: Najlepši spominek: molitvenik in rožni venec! Najugodnejše kupite v Tiskarni sv. Cirila v Mariboru in v Ptuj.

— Poslali so nam župnika, ki je tak, kakor moja volna; komaj se drži pokonci. Pa sem mislila, da so Morvandijci bolj koščeni!

Trudil se je, da bi izmolil zahvalo. Glavo je del med roke, bil je sam pod zvoničnim oblokom, kjer so počivali negibni zvonovi, ni slišal kričanja otrok, ki so se igrali na trgu, niti golobov, ki so praskali po strešnem škrljčevcu; poslušal je svojo dušo, ki je omahovala iz skrajnosti v skrajnost in iz preteklosti v bodočnost, kakor strela bobneč in je klicala:

— Kaj so delali ti, ki so morali tukaj oznanjati evangelij? Ali je mogoče, da je bilo tukaj v enem stoletju šest duhovnikov in niso mogli zganiti tega pepela?... So se vdali v voljo božjo? Ali so se tudi oni vdali smrtnemu upanju? Ali so pa pet, deset, dvajset let živeli v tej bolesi, v kateri sem sedaj jaz?... Bog — kako je grozna ta zapuščenost duši!... Kako rad bi se vrnil v Morvan! Da bi bil odnesen na krilih v Vendé, v Bretanijo, na severne planote, kamor že koli, kjer so žive duše okoli živega Boga!... Aleluja je padla v prazno. Grehi more pokrajino in ji branijo, da bi pela... O, moji predniki, sedaj vas občudujem, da ste mogli živeti tu, kjer se jaz dušim, ki ste saj začeli in poskušali svoje delo. In jaz, ki vas občudujem, kaj sem storil?... Čakal sem v župnišču, bede ur, ki so minevale v samotni. Kakšna napaka! Mnogo sem že molil na skrivnem teh šest mesecev, kar sem v Fontenáj, zanje k tebi, Bog, toda premalo sem drugače storil... Sicer pa, saj lahko vstanem, kakor moj Učenič... Šel bom... Bog bo odšel iz svojega svetlišča... S prvim mojim faranom, ki ga bom srečal, bom govoril... Tako rad bi jih poznal! Toda drugače se ne moremo spoznati, kakor v cerkvi, kamor ne prihajajo več. Nič skupnega: niti gostilna, niti gozd, niti kmetija... Če bi mi kdo pomagal?...

Mladi gospod Meksimé?... Samo enkrat sem ga obiskal. Izogibal sem se gradu, ker je zidovje tako odbijajoče... Ne, sam bom šel. Sam sem; nesel jim bom napredaj svojo stvar: mir... Me bodo poslušali? Ne smem se bati zasramovanja, bolj tihote, ki je okoli mene. Gospod, usmili se!

Dvignil se je, obraz je imel moker od solz. Obrisal si je oči z brisačo, ki je visela v zakristiji poleg umivalnika iz zelenega porcelana. Odprl je stolpna vrata. Med prvo stopnico in zidom je pognala šibojeva mladika. Sklanjala se je v vetru pod duhovnikovimi nogami, ki je slutil ljubkost cveta in rekel:

— Zahvaljen, da si se zganil zame, ljudje tega ne delajo.

Šel je preko praznega trga. V gostilnah za okni so ga gledali pivci in se pomenkovali o njem, kakor o vsaki stvari, ki je zanje nova.

Duhovnik jih ni videl. Župnišče je bilo blizu, nasproti cerkve, preko ulice.

Gospod Rubió je odprl pregrajo, ki je bila nek-daj bela, sedaj pa umazana od rok, stopil je v drevo-red, ki je ležal vzdolž ob hiši in v hipu, ko je šel pred kuhinjskimi vrati, se je skoro zadel ob dečka, ki je od tam odhajal s sklonjeno glavo in s praznim koškom v roki.

Ko je opazil duhovnika, se je ustavil in dvignil proti soncu svojo rumenolaso in živahno glavo, ki je izgledala kakor okroglo jabolko; polna luč je padala nanjo.

Duhovnik je opazoval to mladost, kakor če bi gledal cvetočo črešnjo, sliko, ki bi jo prisodil Rafaelu, novo cerkev, zrcalo ali morje, ki ga je ljubil, čeprav ga ni videl. Njegova utrjena duša je počivala na tem malem kodrastem močičku, ki še ni bil zloben, kakor odrasli, niti ne tako trdega srca. Saj

on je tako mislil. Ni ga vprašal, čigav je, niti kaj je delal, niti kako mu je ime. Toda, med tem, ko je otrok čakal, da odgovori na ta pač slutena vprašanja, mu je duhovnik dal roko na čelo in ga je s palcem počasi, pobožno pokrižal.

Mali je razumel, kaj to pomeni: »Pojdi, mali blagoslovljenec!« in se je izvil.

— Pozdravljen, gospod župnik!

Ograja je zaškripala za njim.

Ta presneti falot, ki ga je mati poslala, da bi nabiral velikonočna jajca, je rekla služkinja, ki se je pokazala na kuhinjskem pragu; da, prosila je za jajca, ker je bil nek-daj njen starejši sin ministrant. Oh, to sem ga pognala!

— Nimate prav, Filomena!

— Ja, dobro vem, iz krožnika bi vam vse pojedli, ker nič ne rečete; dobro vedo, da niste od tod... Oh, ne boste jih spremenili!... Hočete jesti? Pripravljeno je.

— Ne, Filomena, v sobo stopim; ko bom lačen, vam bom pa povedal.

Odšel je, težka skrb, ki jo je pogled na otroka odpodil, je zopet legla nanj. Ko je prišel v sobo pred svojo belo mizo, kjer ni bilo drugega kot pivnik, črnilo in brevir, je sedel in skril svojo glavo med roke, položene na mizo. Ni dremal; jokati ni več, kmalu se je dvignil. Njegov suh obraz, temne oči, temna polt, močna čeljust onega, ki je trd kruh, vse je postalo kot vedno, resno, preprosto in ognjevito. Pred seboj je gledal sliko, ki je bila obešena na steno, sliko majhne morvanske starke, odeve v črno, katere naguban obraz je še vedno imel otroške oči. »Pozdravljena, mamica!« je rekel. »Pisal ti bom.«

(Dalje sledi)